# MEVDUAT FAİZİ ÖDEMELERİ ÜZERİNDEN GELİR VERGİSİ STOPAJI

Cevdet GÖKÇELİK*

GVK'nun 94/8 maddesinde yer alan düzenleme uyarınca mevduat faizi ödemelerinin yapılması sırasında ödemeye konu edilen tutar üzerinden gelir vergisi stopajı yapılması gerekmekte, ödemenin yapıldığı kişi ya da kuruluşun durumu önem taşımamakta ve bankalar dışında kalan tam mükellef kurumlara yapılan ödemeler de dahil olmak üzere stopaj kapsamında yer almaktadır. Diğer bir ifade ile tam mükellef konumunda olan bankalar ile kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunmayan tüzel kişilere yapılacak ödemeler üzerinden kesinti yapılmayacaktır.

Mevduat faizleri üzerinden yapılacak gelir vergisi stopaj oranları;

- Döviz tevdiat hesaplarına yürütülen faizler ve özel finans kurumlarınca döviz katılma hesaplarına ödenen kâr paylarından %10,
- Nama yazılı mevduat hesaplarına yürütülen faizlerden %5,
- Hamiline yazılı mevduat hesaplarına yürütülen faizlerden %5,
- Diğerlerinden % 5

olarak saptanmış bulunmaktadır.

K.H.K. ile değiştirilen ve son halini alan 3182 sayılı Bankalar Kanunu'nun 34. maddesi uyarınca mevduatın tasnifini yapmak ve konuya ilişkin esasları belirlemek yetkisi TCMB'na ait bulunmaktadır. Bu kuruluş tarafından konuya ilişkin olarak yayınlanan tebliğ ile mevduat; tasarruf mevduatı, mevduat sertifikası, resmi kuruluşlar mevduatı, diğer kuruluşlar mevduatı ve bankalar mevduatı olarak sınıflandırılmış bulunmaktadır. Yapılan bu sınıflandırma dikkate alındığında stopajın aşağıdaki esaslara göre yapılması gerekmektedir.

### 1. Tasarruf Mevduatı

Gerçek kişiler tarafından bu nam altında açtırılan ve ticari işlemlere konu olmayan mevduat "tasarruf mevduatı" olarak tanımlanmaktadır. Bu hesapların

(*) Bankacı

%5 oranında gelir vergisi stopajına tabi tutulması esası benimsenmiş bulunmaktadır.

**2. Mevduat sertifikası**

Konuya ilişkin olarak TCMB tarafından yayınlanan tebliğler ile aranan şartları içeren sertifikalar bu başlık altında yer almakta ve bunlara tahakkuk ettirilen faizler %5 oranında stopajı tabi tutulmaktadır. Sözkonusu sertifikaların hamiline yazılı olduğu hallerde ise ibraz edenin kimliği kural olarak bir önem taşımamakta ve vergi idaresinin duyurusu gereği kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunmayan bir kuruluş tarafından ibraz edilse dahi vergilendirilmesi gerekmektedir.

**3. Resmi Kuruluşlar Mevduatı**

Genel ve katma bütçeli daire ve kurumların, yerel yönetimleri, mahkemelerin, savcılıkların, icra ve iflas dairelerinin, tereke hakimliklerinin mevduatı bu gruptandır. Resmi kuruluşlar mevduatında yer alan hesaplara tahakkuk ettirilen faizler üzerinden gelir vergisi stopajı yapılmayacaktır.

**4. Ticari Kuruluşlar Mevduatı**

Gerçek kişilerin ticari işletmelerine, her çeşit ortaklıklara, kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunlara bağlı müessese ve bağlı ortaklıklara, genel ve katma bütçeli kuruluşlarla yerel yönetimlerin ticari işletmelerine, döner sermayeli kuruluşlarla, vakıfların, derneklerin, sendikaların, birliklerin ve mesleki kuruluşların kurdukları veya katıldıkları ticari işletmelere, sigorta şirketlerine ve özel finans kurumlarına ait mevduat "ticari mevduat" olarak isimlendirilmektedir.

Ticari kuruluşlar mevduatı kapsamında yer alan kuruluşlara ait hesaplara tahakkuk ettirilecek faizlerden %5 oranında gelir vergisi stopajı yapılması gerekmektedir. Kurumlar vergisi mükellefi olmayan kuruluşlar ile kurumlar vergisinden muaf olup muafiyete ilişkin ilgili vergi dairesinden yazı getiren kooperatiflere yapılan faiz ödemelerinden stopaj yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

**5. Bankalar Mevduatı**

Bankaların (Kamu İktisadi Teşebbüsü olarak kurulan ve TCMB dahil) ve özel kanunlarına göre mevduat kabulüne yetkili kılınan bankaların birbirlerine yaptıkları mevduat "bankalararası mevduat" olarak isimlendirilmektedir.

Bankalar kurumlar vergisi açısından tam mükellef olmalarına karşın, sözkonusu madde gereğince bankaların stopaja muhatap tutulmayacakları belirtilmiş bulunduğundan, bankalararası mevduatın vergi konusu yapılmaması gerekmektedir.

**6. Diğer Kuruluşlar Mevduatı**

**a- Kanunla Kurulmuş Sosyal Güvenlik Kuruluşları**

Bunlar üyelerinin sosyal güvenliklerini karşılamak amacı ile kurulmuş bulunan kuruluşlar olup, T.C. Emekli Sandığı, SSK bu kapsamda

yer almakta ve bunların hesaplarına tahakkuk ettirilen faizler üzerinden stopaj yapılmasına gerek bulunmamaktadır.

**b- Vakıflar**

Ticari bir işletmenin bulunmadığı hallerde bu kuruluşların vergi mükellefiyetinin bulunmamasına bağlı olarak vergi stopajı yapılmaması gerekmektedir.

**c- Dernekler**

Ticari işletmesinin bulunmadığı hallerde derneklere ait mevduat hesaplarına tahakkuk ettirilen faizlerin stopaja konu edilmemesi gerekmektedir.

**d- Birlikler**

Gerekli kanuni şekillere uygun olarak yasa ile veya kararname ile kurulmuş bulunan gerçek ve tüzel kişi topluluklarıdır. Meslek mensuplarının oluşturduğu tüzel kişiliği olan ve bir kısım kamu görevlerini yerine getiren ve üyeleri üzerinde kamu hukukundan doğan yetkileri bulunan kamu kurumu niteliğindeki kuruluşları da bu grupta yer almaktadır. Bu kapsamda yer alan kuruluşlara ait hesaplara tahakkuk ettirilen faizlerden stopaj yapılmayacaktır.

**e- Sendikalar**

Sendikalar da kurumlar vergisi uygulamasında dernekler ile aynı esaslara tabi tutulduğundan ticari işletmelerinin söz konusu olmadığı hallerde tahakkuk ettirilen faizlerin stopaj konusu yapılmaması gerekecektir.

**f- Tasarruf ve Yardımlaşma Sandıkları**

Bu bölümde yer alan kuruluşlar vakıf biçiminde faaliyet gösterdiğinden ticari işletmenin bulunmadığı hallerde mevduatlarına tahakkuk ettirilen faizlerden kesinti yapılmayacaktır.

**g- Apartman Yönetim Hesapları**

Kat Mülkiyeti Kanunu hükümleri uyarınca apartman yönetim giderleri ile ilgili olarak açılan hesaplar olup, tahakkuk ettirilen faizler üzerinden stopaj yapılmayacaktır.

**h- Fonlar**

Kanun veya kararname ile kurulmuş bulunan fonların bankalardaki paraları bu grup içerisinde yer almakta ve vergi kesintisi konusu oluşturmamaktadır.

Diğer taraftan; GUK'nun 75. maddesinin 12 numaralı bendinde yer alan, faizsiz olarak kredi verenlere ödenen kâr payları ve zarar ortaklığı belgesi karşılığı ödenen kâr payları, özel finans kurumlarınca kâr ve zarara katılma hesabı karşılığında ödenen kâr paylarından gelir vergisi stopajı yapılması öngörülmüş ve oran tüm ödemeler açısından %10 olarak saptanmış bulunmaktadır. Ödemelerin tam mükellef kurumlara yapılması sırasında da mevduat faizlerinde olduğu gibi gelir vergisi stopajı yapılacaktır.

Bilindiği gibi her nevi tahviller, hazine bonoları ve toplu konut ve kamu idaresi tarafından çıkarılan menkul

kıymetlerin geri alım veya geri satım taahhüdü ile iktisap edilmesi ya da elden çıkarılması durumunda sağlanan kazançlar menkul sermaye iradı olarak kabul edilmekte ve aynı zamanda 94/14. madde uyarınca da stopaj konusuna girmektedir. Aynı madde uyarınca bu tür kazançlar üzerinden "0" oranında stopaj yapılması öngörülmüş bulunmakta, tam mükellef kurumlar bu kapsamın içerisinde yar almakta ancak, bankaların kapsam dışında tutulmasına bağlı olarak bankalara yapılan ödemeler kesinti konusu dışında kalmaktadır. Maddede yer alan stopaj oranlarını çok çeşitli esaslara göre saptamak konusunda Bakanlar Kurulunun yetkisi bulunmaktadır.